

EELNÕU
00.00.2025

MÄÄRUS

00.00.2025 nr .....

Kohaliku omavalitsuse üksustele suurte hoonete energiatõhusaks rekonstrueerimiseks antava toetuse kasutamise tingimused ja kord

Määrus kehtestatakse atmosfääriõhu kaitse seaduse § 161 lõike 3 ja § 182¹ lõike 5 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Reguleerimisala ja toetuse andmise eesmärk

(1) Määrusega kehtestatakse Eesti riigi eelarvestrateegia 2026.–2029. aasta meetme „Avaliku sektori hoonete energiatõhusus” rakendamiseks aastatel 2015–2020 ja 2021–2030 lubatud heitkoguste ühikute enampakkumisel saadavast tulust kohaliku omavalitsuse üksuse asutuste hoonete energiatõhusaks muutmiseks antava toetuse kasutamata osa kasutamise tingimused ja kord.

(2) Toetuse andmise eesmärk on parandada avaliku sektori hoonete energiatõhusust, vähendada kasvuhoonegaaside heidet, vähendada hoonesse tarnitud energiat, viia hoonete sisekliima nõuetega vastavusse ning edendada taastuvenergia kasutust. Meetme rakendamisega panustatakse riikliku energiasäästukohustuse täitmisesse energiamajanduse korralduse seaduse tähenduses.

(3) Kui määruse alusel antav toetus on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antav riigiabi komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse „Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 106 lõike 2 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitisena antava riigiabi suhtes“ (2012/21/EL) (edaspidi *komisjoni 20. detsembri 2011. a otsus*) artikli 2 lõike 1 punkti a mõistes, kohaldatakse abi andmisel nimetatud otsuses sätestatut.

(4) Kui määruse alusel antav toetus on vähese tähtsusega abi, kohaldatakse komisjoni määruses (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L 2023/2832, 15.12.2023) ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatut.

(5) Kui määruse alusel antav toetus on komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*),

artiklite 38, 53 ja 55 kohaselt hoonete energiatõhususe meetmetesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud abi, investeeringuteks ette nähtud kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi või spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristule antav abi, kohaldatakse toetuse andmisel üldise grupierandi määruses ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud.

(6) Määrust ei kohaldata riigiabi või vähese tähtsusega abi saajale, kellele Euroopa Komisjoni otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks, esitatud korraldus abi tagasimaksmiseks on seni täitmata.

(7) Määrust ei kohaldata üldise grupierandi määruse artikli 1 lõigetes 2–6 ning komisjoni määruse (EL) 2023/2832 Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi suhtes, artikli 1 lõikes 1 sätestatud juhtudel.

§ 2. Meetme rakendaja

(1) Meetme rakendamise koordineerimise eest vastutab Regionaal- ja Põllumajandusministeerium.

(2) Toetuse taotlusi (edaspidi *taotlus*) menetleb, toetatavate tegevuste või tegevuste kogumi elluviimiseks, mille osaliseks või täielikuks rahastamiseks määruse kohaselt toetust taotletakse (edaspidi *projekt*), teeb väljamakseid ja projektide üle teostab järelevalvet Riigi Tugiteenuste Keskus (edaspidi *rakendusüksus*).

(3) Meetme rakendamise halduskulud nähakse ette § 13 lõike 2 alusel kinnitatavas valdkonna eest vastutava ministri käskkirjas. Halduskulud kaetakse meetme eelarvest.

2. peatükk Toetuse andmise alused

§ 3. Toetatavad tegevused ja nõuded projekti elluviimisele

(1) Meetme raames toetatakse väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga olemasolevasse ehitisse (edaspidi *hoone*) tarnitud energiat ja kasvuhoonegaaside heidet vähendavaid ning energiasäästu suurendavaid ja taastuenergia kasutust edendavaid rekonstrueerimis- ja ehitustöid (edaspidi ka *energiatõhususe tööd*) ning nendega lahutamatu seotud või nende eelduseks olevaid investeeringuid. Uue hoone ehitamist meetmest ei toetata.

(2) Energiatõhususe tööde objektiks olev hoone peab enne projekti elluviimist vastama järgmistele nõuetele:

1) hoone ja hoonealuse kinnistu või selle kasutusega ületava pikkusega hoonestusõiguse omanik on kohaliku omavalitsuse üksus, tema valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus;

2) hoone on tervikuna või osaliselt kasutuses seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks;

3) taotluse esitamisel ei vasta hoone energiatõhususarv taotluse esitamise tähtpäeval kehtivatele ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 11. detsembri 2018. a määruses nr 63 „Hoone energiatõhususe miinimumnõuded“ (edaspidi *hoone energiatõhususe miinimumnõuete määrus*) sätestatud oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatõhususarvu piirväärtusele või hoone energiatõhususarv vastab eelnimetatud energiatõhususarvu piirväärtusele, kuid üle

poole hoone välispiirete pindalast on soojustamata või hoone on hoone energiatõhususe miinimumnõuete määruse tähenduses suure energiatarbega hoone;

4) taotluse esitamisel on hoone köetava pinna ruutmeetrite arv ehitisregistri andmetel alla 8000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuse puhul, mille kohta taotlus esitatakse, suurem kui 5500, ja üle 8000 elanikuga kohaliku omavalitsuse üksuse puhul suurem kui 6500, võttes elanike arvu aluseks rahvastikuregistri andmed 2025. aasta 1. jaanuari seisuga;

5) hoone andmed ehitisregistris on ajakohased ja vastavad tegelikkusele.

(3) Energiatõhususe tööde objektiks olev hoone peab pärast projekti elluviimist vastama järgmistele nõuetele:

1) hoone ja hoonealuse kinnistu või selle kasutusiga ületava pikkusega hoonestusõiguse omanik on kohaliku omavalitsuse üksus, tema valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus;

2) kogu hoone vastab vähemalt hoone energiatõhususe miinimumnõuete määru s sätetatud oluliselt rekonstrueeritava hoone energiatõhususe ja energiatõhususarvu piirväärtuse nõuetele, mis kehtivad taotluse esitamise tähtpäeval, seejuures tuleb tagada hoone energiatõhususarvu väärtuse kasv vähemalt ühe energiatõhususarvu klassi võrra ning kogu hoone välisperimeetri, mille soojustamine ei ole piirangute tõttu piiratud, soojustatus;

3) suure energiatarbega hoone puhul peab kogu hoone olemasolevale olukorrale vastav energiatõhususarv tüüpilisel kasutusel olema paranenud vähemalt 30 protsenti;

4) mitme kasutusotstarbega hoone puhul või juhul, kui hoone kavatakse sellisena kasutusele võtta, peab toetuse taotleja (edaspidi *taotleja*) tagama kogu hoone energiatõhususarvu vastavuse maksimaalsele lubatavale energiatõhususarvule, mis määratakse vastavalt hoone energiatõhususe miinimumnõuete määru s sätetatud mitme kasutusotstarbega hoone energiatõhususarvu määramise nõuetele, mis kehtivad taotluse esitamise tähtpäeval;

5) hoonet kasutatakse pärast projekti elluviimist vähemalt viis aastat seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks või muude avaliku sektori teenuse osutamiseks vähemalt taotluses märgitud mahus;

6) projekti raames või projekti elluviimisega samal ajal hoone laiendamisel või hooneosa asendamisel tuleb laiendatavas või asendatavas hooneosas arvestada ligipäätavuse põhimõtteid ehitusseadustiku § 11 lõike 2 punktile 8 ja ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri 29. mai 2018. a määruse nr 28 „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“ kohaselt;

7) hoone on tervikuna või osaliselt kasutuses seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks.

(4) Meetmest ei toetata projekte:

1) mille elluviimise tulemusel prognoositav kasvuhoonegaaside heide või hoonesse tarnitud energiakasutus suureneb;

2) mille elluviimise tulemusel rekonstrueeritud hoone köetavast pinnast kavandatakse kasutada või tegelikult kasutatakse viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates vähem kui 90 protsenti;

3) mille tulemusena ei ole hoones tagatud hoone kasutusotstarvet arvestav nõuetekohane sisekliima, sealhulgas soojustagastusega ventilatsioonisüsteem;

4) mille osaks on rekonstrueeritava hoone energiatarbe katmiseks peamise kütteallikana fossiilkütuseid kasutava energiatootmisüksuse paigaldamine või sellise lokaalse energiatootmisüksusega, mis kasutab peamise kütteallikana fossiilkütuseid, seotud tööd või samasisulised projekti elluviimise ajal projektiväliselt tehtavad tööd;

5) mis hõlmavad projekti raames tehtavate energiatõhusustöödega samal ajal projekti elluviimise ajal ka hoone laiendamist kui projekti raames tehtavaid töid ja laiendust ei ole projekteeritud ega tehtud ühtse terviktegevusena;

- 6) mis hõlmavad hoonestusõiguse alusel püstitatud hooneid, mille kasutusiga ületava pikkusega hoonestusõiguse omanik ei ole kohaliku omavalitsuse üksus, tema valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus;
- 7) mis ei vasta lõikes 2 nimetatud projekti elluviimise eelselt esitatavatele nõuetele.

(5) Projekti elluviimise ajal ei ole lubatud projektiga hõlmatud hoone liitmine ega hoone jagamine kaheks või enamaks hooneks. Hoonete liitmiseks või hoone jagamiseks tehtavad toimingud peavad olema lõpuni viidud ja vormistatud ehtisregistris hiljemalt taotluse esitamise ajaks.

§ 4. Eelkonsultatsioon

(1) Projekti puhul, mis hõlmab hoonet, mida kasutatakse või kavandatakse tööde elluviimise järel hakata kasutama põhi- või üldkeskhariduse pakkumiseks, on taotlejal võimalik enne taotluse esitamist läbida vabatahtlik eelkonsultatsioon Haridus- ja Teadusministeeriumiga. Eelkonsultatsiooni läbimine võimaldab projekti hindamisel saada lisahindpunkte vastavalt lisas 2 esitatud hindamiskriteeriumitele.

(2) Eelkonsultatsiooni läbi viiva kontaktisiku andmed avalikustatakse hiljemalt taotlusvooru avamise päeval rakendusüksuse veebilehel.

(3) Taotleja esitab lõikes 2 nimetatud kontaktisikule projektiplaani hiljemalt kolm kuud enne taotluste esitamise tähtpäeva konsulteerimiseks.

(4) Kontaktisikul on konsultatsiooni käigus õigus projektiplaani muutmiseks Haridus- ja Teadusministeeriumi nimel teha ettepanekuid ja anda soovitusi, mis esitatakse taotlejale kirjalikult ühe kuu jooksul alates projektiplaani esitamisest. Ettepanekute ja soovitude andmise eesmärk on asjaomases piirkonnas investeringute toetamisega saavutada parim võimalik hariduse kättesaadavus, maksimaalne kasusaajate arv, kuluefektiivsus ning valitud lahenduste optimaalsus.

(5) Eelkonsultatsiooni toimumist tõendab lõikes 4 nimetatud kontaktisiku kirjalik tagasiside taotlejale.

§ 5. Projekti abikõlblikkuse periood

(1) Projekti abikõlblikkuse periood on taotluse rahuldamise otsuses määratud ajavahemik projekti elluviimise alustamisest kuni projekti lõpetamiseni, mille kestel tekivad projekti elluviimiseks vajalikud kulud. Abikõlblikkuse perioodi sisse ei arvestata lõikes 3 nimetatud projekti ettevalmistamisega seotud tagantjärele hüvitatavate kulude tegemise perioodi.

(2) Projekti abikõlblikkuse perioodi algus ei või olla varasem kui 2027. aasta 1. jaanuar ja lõpp hilisem kui 42 kuud pärast taotluse esitamise tähtpäeva.

(3) Paragrahvi 6 lõike 3 punktis 2 nimetatud projekti ettevalmistamisega seotud tagantjärele hüvitatavate kulude tegemise varaseim aeg on 2025. aasta 1. jaanuar.

(4) Kui projekti raames antakse riigiabi, välja arvatud üldise grupierandi määruse artikli 53 või komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse alusel antav riigiabi, ei tohi projektiga seotud tegevusi alustada ega võtta kohustusi nimetatud tegevuste elluviimiseks enne taotluse esitamist. Muu hulgas ei tohi enne taotluse rakendusüksusele esitamist kinnitada tellimusi, nõustuda

pakkumusega, sõlmida lepingut või kokkulepet, teha ettemaksu, kasutada teenust, allkirjastada üleandmis-vastuvõtuakti ega teha muid sarnaseid tegevusi.

(5) Rakendusüksus võib erandkorras pikendada projekti abikõlblikkuse perioodi kuni kuus kuud üle lõikes 2 sätestatud tähtpäeva, kui projekti kestuse pikendamine on vajalik toetuse saajast mitteoleneval põhjusel.

(6) Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist ja toetuse saajale viimase väljamakse tegemist.

§ 6. Abikõlblikud kulud

(1) Toetust antakse üksnes nende abikõlblike kulude hüvitamiseks, mis on põhjendatud, mõistlikud ja vajalikud § 1 lõikes 2 nimetatud toetuse andmise eesmärgi täitmiseks ning mis on tehtud projekti abikõlblikkuse perioodil või § 5 lõike 3 kohaselt.

(2) Projekti mitteabikõlblikud kulud ja abikõlblikud, kuid toetusmahtu ületavad kulud katab toetuse saaja.

(3) Abikõlblikud on järgmised kulud:

- 1) omanikujärelevalve kulu;
- 2) projekti ettevalmistamisega seotud kulud, milleks on energiamärgise andmise, energiasäästu eksperdi kaasamise, ehitise auditi, muinsuskaitse eritingimuste koostamise ja tööde kavandamiseks vajalike uuringute tegemise, projekteerimise, ehitusprojekti ekspertiisi ja arhitektuurivõistluse korraldamisega seotud kulu;
- 3) soojustamise kulu;
- 4) avatäidete, näiteks uste, akende uuendamise kulu;
- 5) küttesüsteemi, soojusvarustuse ja soojatarbevee süsteemi uuendamise kulu;
- 6) ventilatsioonisüsteemi ehitamise ja uuendamise kulu;
- 7) jahutussüsteemi paigaldamise kulu, kui see tuleneb vajadusest tagada nõuetekohane sisekliima;
- 8) taastuvenergiasüsteemi, sealhulgas salvestuslahenduse, automaatika ja targa juhtimisseadme, anduri ja projekti tulemusi hinnata võimaldava andmehõivesüsteemi hankimise, paigaldamise ja seadistamise kulu;
- 9) päikesekaitse lahenduse soetamise ja paigaldamise kulu;
- 10) valgustuse uuendamise kulu;
- 11) hoone piirde-, kande- ja jäigastava konstruktsiooni muutmise ja asendamise kulu, kui see on vajalik energiatõhusust tagava tehnosüsteemi paigaldamiseks, taastuvenergia kasutuselevõtuks või soojustuse paigaldamiseks;
- 12) punktides 3–11 nimetatud kuludega seotud töödega lahutamatu seotud või nende eelduseks oleva investeeringu kulu, sealhulgas kasutusotstarbele vastava sisekliima nõuetekohasuse tagamisega seotud kulu ning hoone osalise lammutamise ja sellega seotud tööde kulu;
- 13) hoone kasutamiseks vajaliku rajatise ja kommunikatsioonide ehitamise kulu;
- 14) hooneosa asendamiseks vajalik hoone laiendamise kulu, arvestades määruses sätestatud piiranguid;
- 15) hoone toimimiseks vajalike kommunikatsioonidega liitumise kulu ja hoone kaugküttevõrguga ja -jahutusvõrguga liitumisega kaasneva töö kulu kinnistu piirides.

(4) Abikõlblikud ei ole järgmised kulud:

- 1) kulu, mis on seotud kapitalirendi tüüpi liisingulepingu sõlmimise, intressi, kindlustuse ja muu taolisega;

- 2) kapitalirendi makse, kui asja omandiõigus ei lähe kapitalirendi tulemusel üle toetuse saajale;
- 3) amortisatsioonikulu;
- 4) kulu projekti sellise tegevuse elluviimiseks, mille kohta on viimase kolme aasta jooksul antud toetust riigi muudest tuludest, sealhulgas Euroopa Liidu vahenditest või teistest välisvahenditest;
- 5) muud projektiga mitte seotud ning projekti elluviimise seisukohast põhjendamatud ja ebaolulised kulud;
- 6) käibemaks ulatuses, mida toetuse saajal on õigus tagasi saada;
- 7) projektijuhtimise, hanke korraldamise ja õigusi kulu ning riigilõiv;
- 8) kinnistu omandamisega seotud kulud;
- 9) ülemäärased, toreduslikud või vääralt arvestatud kulud;
- 10) kulu, mida hüvitatakse muudest riigieelarvelistest või Euroopa Liidu vahenditest, või kulu, mille hüvitamiseks on varem antud toetust riigieelarvest või Euroopa Liidu või välisvahenditest;
- 11) Euroopa Liidu või välisvahendite toetustest kaetud omafinantseeringu kulu;
- 12) paragrahvis 7 nimetatud kulud, kui toetus on riigiabi;
- 13) investeeringu kulu, mis tehakse üldise grupierandi määruse artikli 38a alusel selleks, et viia ettevõtja tegevus kooskõlla Euroopa Liidu normatiividega, mis on vastu võetud ja jõustunud;
- 14) investeeringu kulu, mis tehakse üldise grupierandi määruse artikli 38a alusel koostootmiseks ja kaugkütteks või -jahutuseks.

(5) Hoone puhul, mida kasutatakse pärast projekti elluviimist tervikuna avaliku sektori poolt osutatava teenuste osutamiseks, sealhulgas vähemalt osaliselt seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks, on kulud abikõlblikud kogu hoone köetavale pinnale vastavas ulatuses. Hoones, mida kasutatakse pärast projekti elluviimist osaliselt avaliku sektori poolt osutatavate teenuste osutamiseks, sealhulgas vähemalt osaliselt seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks, on kulud abikõlblikud seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks ja muu avaliku sektori osutatava teenuse osutamiseks kasutatavale köetavale pinnale vastavas ulatuses.

(6) Hoone osa või sellele vastava osa, mida ei kavandata taotluse esitamisel kasutada või mida ei kasutata pärast projekti elluviimist avaliku sektori poolt osutatavate teenuste osutamiseks, töid ei toetata. Nimetatut ei kohaldata, kui hooneosa või sellele vastav osa on antud kasutusse seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande täitmise raames avalikke teenuseid osutavale mittetulundusühingule, sihtasutusele või avaliku sektori enamusosalusega äriühingule, ja see on pärast projekti elluviimist seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse ülesande täitmiseks kasutuses.

(7) Hoone projektieelse köetava pinna suurust ületavat osa projekti elluviimise järgsest hoone köetavast pinnast ei loeta abikõlblikuks pinnaks ja sellele vastavat proportsionaalset osa kuludest ei toetata.

(8) Kui rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse, siis taotleja tehtud kulud toetusest ei hüvitata.

§ 7. Kulude abikõlblikkuse lisatingimused riigiabi korral

(1) Kui toetus on kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antav abi, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 53 lõike 4 punktis a sätestatud kulud.

(2) Kui toetus on spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule antav abi, on

abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 55 lõikes 8 sätestatud kulud.

(3) Kui toetus on riigiabi üldise grupierandi määruse artikli 38a kohaselt, on abikõlblikud üldise grupierandi määruse artikli 38a lõikes 5 nimetatud kulud, mida võib kombineerida sama artikli lõikes 7 nimetatud investeeringutega, ning lõikes 9 nimetatud kulud.

(4) Kui toetust antakse üldise grupierandi määruse artikkel 38a alusel peab hoone energiatõhususe parendamine tooma kaasa primaarenergia nõudluse languse vähemalt üldise grupierandi määruse artikli 38a lõike 6 punktis i või iii nimetatud määral.

§ 8. Toetuse ja omafinantseeringu suurus

(1) Toetuse määr sõltub kohaliku omavalitsuse üksuse tuludest ja elanike arvust ning on määruse lisa 1 kohaselt 50–70 protsenti projekti abikõlblikest kuludest.

(2) Toetuse andmisel kehtivad järgmised piirangud:

1) maksimaalne toetuse suurus projekti elluviimise järgse hoone abikõlbliku köetava pinna ühe ruutmeetri kohta on vastavalt lisa 1 sätestatud toetusmääradele 600–840 eurot ja see arvutatakse valemi järgi $1200 \text{ eurot} \times \text{individuaalne toetusmäär}$;

2) maksimaalne toetuse suurus ühe projekti kohta vastavalt lisa 1 sätestatud toetusmääradele on $4\,200\,000 - 5\,880\,000$ eurot ja see arvutatakse valemi järgi $8\,400\,000 \text{ eurot} \times \text{individuaalne toetusmäär}$.

(3) Kui taotleja on kohaliku omavalitsuse üksuse valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus, kohaldatakse toetuse määra ja maksimaalse toetuse suuruse leidmisel lõikes 1 kohaliku omavalitsuse valitseva mõju all oleva valitsussektoris kuuluva üksuse või kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all oleva valitsussektoris kuuluva üksuse investeeringuobjekti asukohajärgsele kohaliku omavalitsuse üksusele sätestatud.

(4) Taotleja omafinantseering peab tagama projekti tulemusliku elluviimise. Taotleja peab tagama projekti eesmärkide elluviimise finantsilise jätkusuutlikkuse.

(5) Omafinantseeringuna ei arvestata Euroopa Liidu asutustelt või fondidelt saadud tagastamatut abi.

(6) Toetuse maksimaalne summa ja projekti minimaalne omafinantseeringu määr sätestatakse taotluse rahuldamise otsuses.

§ 9. Toetuse määra erisused riigiabi ja vähese tähtsusega abi korral

(1) Komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse alusel üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele avalike teenuste eest makstava hüvitise suurus ei tohi ületada 15 miljonit eurot aastas.

(2) Kui toetus on käsitatav vähese tähtsusega abina üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavale ettevõtjale, ei tohi komisjoni määruse (EL) 2023/2832 alusel antav vähese tähtsusega abi koos käesoleva määruse alusel taotletava toetusega ületada kolme aasta jooksul 750 000 eurot.

(3) Üldise grupierandi määruses sätestatud tingimustele vastava toetuse puhul ei või projekti kohta antava toetuse summa ületada nimetatud määruse artiklis 4 nimetatud

teavitamiskünniseid.

(4) Üldise grupierandi määruse artiklis 38a sätestatud tingimustele vastava hoonete energiatõhususe meetmetesse tehtavateks investeeringuteks ettenähtud toetuse maksimaalne määr arvutatakse nimetatud määruse artikli 38a lõigetes 11 ja 14–16 sätestatud metoodika kohaselt.

(5) Üldise grupierandi määruse artiklis 53 sätestatud tingimustele vastava kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks antava toetuse maksimaalne määr arvutatakse nimetatud määruse artikli 53 lõikes 6 või 8 sätestatud metoodika kohaselt.

(6) Üldise grupierandi määruse artiklis 55 sätestatud tingimustele vastava spordi- ja mitmeotstarbelisele vaba aja veetmise taristu toetamiseks antava toetuse maksimaalne määr arvutatakse nimetatud määruse artikli 55 lõikes 10 või 12 sätestatud metoodika kohaselt.

(7) Kui projekti elluviimiseks antakse toetust mitme üldise grupierandi määruuses sätestatud grupierandi alusel, kohaldatakse nimetatud määruse artiklis 8 sätestatud kumuleerimisreegleid. Üldise grupierandi määruse alusel antavat riigiabi ei tohi kumuleerida mis tahes vähese tähtsusega abiga, mille puhul on abikõlblikud kulud samad, kui sellise kumuleerimise tulemusel ületatakse abi osakaal, mis on sätestatud üldise grupierandi määruse III peatükis.

(8) Kui määruse alusel antav toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi, ei tohi omafinantseering sisaldada avaliku sektori vahendeid, välja arvatud juhul, kui toetust ei anta maksimummääras, mida riigiabi või vähese tähtsusega abi reeglid lubavad.

3. peatükk

Taotlejale ja taotlusele esitatavad nõuded

§ 10. Taotlejale esitatavad nõuded

(1) Taotleja võib olla:

1) kohaliku omavalitsuse üksus või
2) kohaliku omavalitsuse üksuse valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus või kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all olev valitsussektoris kuuluv üksus, kellel on investeeringuobjekti asukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse nõusolek taotluse esitamiseks.

(2) Kohaliku omavalitsuse üksus või tema valitseva mõju all olev üksus peab toetuse saamiseks kinni pidama kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduse §-s 34¹ sätestatud finantsdistsipliini tagamise nõuetest.

(3) Taotleja ei või olla riigiabi ega vähese tähtsusega abi saaja, kellele Euroopa Komisjoni eelneva otsuse alusel, millega abi on tunnistatud ebaseaduslikuks ja siseturuga kokku sobimatuks, esitatud korraldus abi tagasimaksmiseks on seni täitmata.

(4) Kohaliku omavalitsuse üksusel on õigus toetust taotleda, kui tal on kehtiv kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37² kohane arengukava.

(5) Kui taotleja on varem saanud toetust, mis on kuulunud tagasimaksmisele, peavad tagasimaksed, mille maksmise tähtpäev on saabunud, olema nõutud summas tehtud.

§ 11. Taotlusele esitatavad nõuded

(1) Taotleja esitab taotluse rakendusüksusele taotlusvormil, millele on lisatud lõikes 4 nimetatud kinnitused ja dokumendid.

(2) Taotluse allkirjastab taotleja allkirjaõiguslik esindaja.

(3) Taotlus peab vastama järgmistele nõuetele:

1) taotlusvormi kõik taotlejale kohaldatavad lahtrid on korrektselt täidetud, taotlusest selgub projekti eesmärk ja seotus § 1 lõikes 2 nimetatud toetuse andmise eesmärgiga ning taotlus vastab §-s 3 sätestatud nõuetele;

2) toetuse kasutamise tegevus-, rahastamis- ja ajakava peavad olema reaalselt teostatavad §-s 5 sätestatud projekti abikõlblikkuse perioodil;

3) taotluses nimetatud projekti eelarve on põhjendatud, seotud otseselt projekti eesmärkide ja tegevustega ning vastab määruse §-des 8 ja 9 sätestatud toetuse ja omafinantseeringu määrale, arvestades § 8 lõikes 2 nimetatud piiranguid;

4) taotlusest selgub projekti kulude abikõlblikkus;

5) taotlusest selgub rahvastikuproгноosi ja teenuse sihtrühma dünaamikat arvestav hoone jätkusuutliku kasutamise plaan ja kavandatud tegelik kasutus kogu köetava pinna ulatuses vähemalt kümne aasta jooksul pärast projekti lõppu;

6) taotlusest selgub projekti elluviimise eelse ja järgse hoone köetava pinna ruutmeetrite arv ning projekti elluviimise eelse ja järgse köetava pinna ruutmeetrite arv, mis on kasutusel seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks, ja köetava pinna ruutmeetrite arv, mis on projekti elluviimise eel ja järel kasutuses muu avaliku sektori teenuse osutamiseks;

7) taotlus sisaldab andmeid projekti elluviimise tulemusel saavutatava aastase summaarse energiasäästu, kasvuhoonegaaside heitkoguse vähenemise ja taastuvenergia tootmise kohta;

8) taotlus sisaldab teavet projekti elluviimiseks või projekti üksikute tegevuste elluviimiseks viimasel viiel aastal saadud toetuse või muudest riigieelarvelistest, Euroopa Liidu või välisabi vahenditest taotletava toetuse kohta.

(4) Taotleja lisab taotlusele järgmised kinnitused ja dokumendid:

1) kinnitus omafinantseeringu, mitteabikõlblike kulude, projekti elluviimise võimaliku kallinemise ja selle rahastamise suutlikkuse ning finantsjuhtimise seaduse §-s 34¹ sätestatud finantsdistsipliini tagamise nõuetest kinnipidamise kohta;

2) projekti elluviimise eelse hoone energiamärgis, arvestades §-s 12 sätestatud nõudeid;

3) tõendid, et hoone vastab § 3 lõike 2 punktis 3 nimetatud lisatingimusele, kui hoone energiatõhususarv vastab hoone energiatõhususe miinimumnõuete määruises sätestatud oluliselt rekonstrueeritavale hoonele kohalduvale energiatõhususarvu piirväärtusele või rekonstrueeritavale hoonele energiatõhususarvu piirväärtus ei kohaldu;

4) paragrahvi 4 lõikes 5 nimetatud kontaktisiku kinnitus eelkonsultatsiooni toimumise kohta, kui taotleja on läbinud § 4 lõikes 1 nimetatud eelkonsultatsiooni;

5) kinnitus, et projektiga hõlmatud hoone ja kinnistu kuulub taotlejale või taotleja kasuks on seatud hoone projektijärgset kavandatavat kasutusega ületava pikkusega hoonestusõigus, ja teave kinnistu kasutamiseks sõlmitud lepingute kohta, välja arvatud juhul, kui see on kättesaadav riiklikust registrist;

6) kinnitus, et taotluses märgitud kavandatavad tegevused on kooskõlas Euroopa Liidu ja riigisiseste õigusaktidega;

7) ülesande andmise akt komisjoni 20. detsembri 2011. a otsuse artikli 4 tähenduses, kui tegemist on üldist majandushuvi pakkuva teenuse osutamiseks vajaliku taristu arendamisega;

8) ülesande andmise akt komisjoni määruse (EL) 2023/2832 tähenduses, kui tegemist on üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid osutavatele ettevõtjatele antava vähese tähtsusega abi andmisega;

- 9) rahvastikuproгноosi ja teenuse sihtrühma dünaamikat arvestav hoone jätkusuutliku kasutamise plaan, arvestades § 11 lõike 3 punktis 5 sätestatud nõudeid;
- 10) kohaliku omavalitsuse üksuste ühise valitseva mõju all oleva üksuse poolt taotluse esitamisel selle üksuse asukohajärgse kohaliku omavalitsuse üksuse kinnituskiri taotluse esitamisega nõustumise kohta;
- 11) ehitusprojekt põhiprojekti staadiumis või eelprojekt, mis sisaldab energiatõhususarvu arvutamiseks vajalikke tehnilisi andmeid piirdekonstruktsioonide, tehnosüsteemide ja energiatarbimise kohta ning võimaldab koostada energiatõhususarvu arvutuse majandus- ja kommunikatsiooniministri 5. juuni 2015. a määrusega nr 58 „Hoone energiatõhususe arvutamise metoodika” kehtestatud metoodika kohaselt;
- 12) väljastatud arvutuslik energiamärgis või energiatõhususarvu arvutus kWh/m²·a koos määratud energiatõhususarvu klassiga, arvestades §-s 12 sätestatud nõudeid;
- 13) kinnitus, et hoone köetavast pinnast kasutatakse vähemalt viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates vähemalt 90 protsenti.

(5) Rakendusüksusel on õigus nõuda taotlejalt lisadokumente taotluse nõuetekohasuse hindamiseks.

(6) Ühes taotlusvoorus võib kohaliku omavalitsuse üksuse kohta esitada ühe taotluse.

§ 12. Hoone energiamärgisele esitatavad nõuded

(1) Projekti elluviimise eelse hoone kaalutud energiaerikasutusel põhinev energiamärgis (KEK) ja projekti elluviimise järgse hoone arvutuslik energiamärgis (ETA) peavad vastama majandus- ja taristuministri 30. aprilli 2015. a määrmuses nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele“ sätestatud taotlusvooru avamise ajal kehtivatele nõuetele ja olema välja antud 2025. aasta 1. juunil või hiljem.

(2) Projekti elluviimise järgse hoone arvutuslik energiamärgist (ETA) on erandina lubatud arvutada § 11 lõike 4 punkti 11 kohase eelprojekti andmete alusel. Juhul, kui käesoleva paragrahvi lõike 1 kohast energiamärgist ei ole võimalik väljastada ehitisregistri kaudu, on lubatud energiamärgisel märgitavad näitajad arvutada ja esitada muul kirjalikul viisil. Energiamärgise arvutus peab põhinema samadel tingimustel, mis on kasutusel ehitisregistri kaudu väljastatava energiamärgise arvutamisel, selle puhul peab arvestama taotlusvooru avamise ajal kehtivate nõuetega ja selle peab olema allkirjastanud asjakohast kutsetunnistust omav energiamärgise andja.

(3) Hoonele energiamärgise andmisel ei ole lubatud kohaldada majandus- ja taristuministri 30. aprilli 2015. a määruse nr 36 „Nõuded energiamärgise andmisele ja energiamärgisele” § 14 lõikes 2 toodud erisust.

4. peatükk Taotluse menetlemine

§ 13. Taotluse esitamine

(1) Taotleja esindusõiguslik isik esitab taotluse ning taotlemisega seotud teabe ja dokumendid rakendusüksusele elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel digitaalselt allkirjastatuna.

(2) Taotlusvooru eelarve ja rakendusüksuse halduskulud kinnitab valdkonna eest vastutav minister käskkirjaga.

(3) Taotlusvooru ja taotluse esitamise tähtpäeva kuulutab välja rakendusüksus. Teave taotluse esitamise kohta avaldatakse vähemalt kaheksa kuud enne taotluse esitamise tähtpäeva rakendusüksuse veebilehel.

(4) Taotlus esitatakse rakendusüksusele hiljemalt taotluse esitamise tähtpäeval.

(5) Taotlusvoorus taotluse esitamise tähtpäevast hiljem esitatud taotlust menetlusse ei võeta.

§ 14. Taotluse menetlemine

Taotluse menetlemine koosneb järgmistest tegevustest:

- 1) taotluse registreerimine;
- 2) taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollimine;
- 3) riigiabi analüüs;
- 4) taotluse hindamine;
- 5) taotluse rahuldamine või rahuldamata jätmine.

§ 15. Taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontroll

(1) Taotleja peab vastama §-s 10 sätestatud nõuetele.

(2) Taotlus vastab nõuetele, kui:

- 1) taotlus on esitatud määruuses sätestatud korras ja vastab §-s 11 sätestatud nõuetele;
- 2) toetust taotletakse § 1 lõikes 2 nimetatud toetuse andmise eesmärkide täitmiseks ja §-s 3 sätestatud tingimustel samas paragrahvis nimetatud toetatavate tegevuste elluviimiseks;
- 3) taotletud toetuse suurus ei ületa §-des 8 ja 9 sätestatud toetuse määra;
- 4) taotluses sisalduva projekti tegevuste elluviimine algab ja lõpeb hiljemalt § 5 lõikes 2 sätestatud tähtajal;
- 5) taotluses sisalduva projekti eelarves on muu hulgas kavandatud nõutav omafinantseering ning esitatud kinnitus ja tõendid omafinantseeringu olemasolu kohta.

(3) Taotlus ei vasta nõuetele, kui esineb vähemalt üks järgmistest asjaoludest:

- 1) taotluses on esitatud ebaõigeid või mittetäielikke andmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil;
- 2) taotleja ei võimalda kontrollida taotluse vastavust nõuetele või teha paikvaatlust;
- 3) taotleja ei ole määranud tähtaja jooksul kõrvaldanud taotluses esinevaid puudusi;
- 4) taotlus ei vasta määruuses taotlusele esitatud nõuetele või § 15 lõikes 2 sätestatud nõuetele;
- 5) taotlus on esitatud ajal, kui taotlusvoor ei ole välja kuulutatud või see on lõppenud;
- 6) taotlus on esitatud korduvalt, sisaldades samasisulisi tegevusi ja samu hooneid hõlmavat projekti ja selle kohta on olemas kehtiv taotluse rahuldamise otsus.

(4) Kui rakendusüksus avastab taotluse nõuetele vastavuse kontrollimisel taotluses puudusi, teatab ta sellest viivitamata taotlejale ja määrab puuduste kõrvaldamiseks tähtaja kuni kümme tööpäeva, mille võrra pikeneb taotluse menetlemise tähtaeg.

(5) Taotluse või taotleja nõuetele mittevastavuse korral või taotluses puuduste kõrvaldamata jätmise korral teeb rakendusüksus taotluse rahuldamata jätmise otsuse, arvestades § 19 lõikes 2 sätestatud nõudeid.

§ 16. Taotluse hindamine

(1) Nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hindab rakendusüksuse moodustatud hindamiskomisjon, mille koosseis kooskõlastatakse Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumiga ning avalikustatakse rakendusüksuse veebilehel.

(2) Taotlusi hinnatakse järgmiselt:

- 1) hindamiskomisjon annab projektile hindepunkte ja moodustab projektidest pingerea vastavalt lisas 2 esitatud hindamiskriteeriumidele;
- 2) projekti koondhinne kujuneb kõikide hindamiskriteeriumide alusel saadud hindepunktide liitmisel;
- 3) võrdse koondhindega projektide puhul eelistatakse projekti, mis on saanud hindamisel lisas 2 kehtestatud hindamiskriteeriumi 1 „Meetme mõju eesmärgile“ alusel suuremad hindepunktid.

(3) Kui taotlusvooru eelarve võimaldab rahastada kõiki nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi ja neis ei esine aluseid, mille kohaselt esitatud taotlus või taotlused ei ületa hindamiskriteeriumides sätestatud miinimumlävendit, siis taotlusi täiemahuliselt ei hinnata, pingerida ei moodustata ja kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused rahuldatakse.

§ 17. Taotluse rahuldamine

(1) Taotluse menetlemise tähtaeg on 90 kalendripäeva taotluse esitamise tähtpäevast arvates. Selle aja jooksul tehakse taotlejale teatavaks taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsus.

(2) Taotluse rahuldamise otsused tehakse pingerea alusel, arvestades § 13 lõike 2 alusel antud käskkirjas sätestatud taotlusvooru eelarvet.

(3) Rakendusüksus võib teha taotluse rahuldamise otsuse edasilükkava tingimusega, kui toetuse andmine sõltub riigieelarvesse prognoosi kohaselt laekuvatest, aga veel laekumata vahenditest.

(4) Hindamise tulemusena suuremad hindepunktid saanud taotluste, mille rahastamine jääb taotlusvooru eelarve piiresse, esitajaid teavitatakse hindamise tulemustest ja taotluse rahuldamise otsuse tegemisest.

(5) Rakendusüksusel on õigus taotluse esitajaga, kelle taotlus jääb osaliselt taotluste rahastamise eelarve piiresse ja kelle taotlust ei ole seetõttu võimalik täies ulatuses rahuldada, pidada läbirääkimisi taotletava summa ja taotluses sisalduvate tegevuste vähendamise või taotleja omafinantseeringu suurendamise üle, arvestades pingerea aluseks olevaid hindamiskriteeriume. Kui taotleja nõustub läbirääkimiste tulemusena rakendusüksuse pakutud tingimustega, võib rakendusüksus teha taotluse osalise rahuldamise otsuse §-s 20 sätestatud tingimustel ja korras.

§ 18. Taotluse rahuldamise otsus

Taotluse rahuldamise otsuses märgitakse vähemalt:

- 1) otsuse tegija ja otsuse tegemise kuupäev;
- 2) toetuse saaja ja projekti partneri nimi, aadress ja registrikood;
- 3) projekti nimetus ja number;
- 4) kui see on asjakohane, siis teave, et toetus on riigiabi või vähese tähtsusega abi, näidates ära ühtlasi viite asjaomasele Euroopa Komisjoni õigusaktile ja sättele;
- 5) toetuse maksimaalne summa;
- 6) projekti minimaalne omafinantseeringu määär;
- 7) projekti abikõlblikkuse periood ja abikõlblike kulude kogumaht;

- 8) poolte õigused ja kohustused;
- 9) viited otsuse vaidlustamisele ja toetuse kasutamise järelevalvele;
- 10) toetuse andmise, kasutamise ja toetuse maksmise aluseks olevate dokumentide, teabe ning aruannete esitamise tähtajad ja kord, sealhulgas aruandluse esitamise kord projekti tulemusel saavutatavast tarnitud energia ja CO₂ heitkoguse kokkuhoiust;
- 11) taotluse rahuldamise otsuse muutmise tingimused ja kord;
- 12) toetuse väljamaksmise kord;
- 13) toetuse maksmise peatamise ja finantskorrektsiooni alused ning taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused;
- 14) vaidluste lahendamise kord;
- 15) teadete kättetoimetamise vorm ja viis;
- 16) muud tingimused, mis on vajalikud projekti edukaks elluviimiseks, aruandluseks ja järelevalve teostamiseks.

§ 19. Taotluste rahuldamata jätmise otsus

- (1) Rakendusüksus teeb pärast taotluste hindamist taotluse rahuldamata jätmise otsuse, kui:
  - 1) taotluse menetlemisel selgub, et taotluses on esitatud valeandmeid või ilmnevad asjaolud, mille tõttu taotlejat või taotlust ei oleks saanud nõuetele vastavaks tunnistada;
  - 2) taotlus ei jää taotlustes sisalduvate projektide hindamisel moodustunud pingereas taotluste rahastamise eelarve piiresse;
  - 3) taotluses sisalduv projekt saab hindamisel lisas 2 kehtestatud hindamiskriteeriumi 3 „Lahenduse asjakohasus ja hoone kasutuse jätkusuutlikkus“ alusel 0 hindepunkti ega ületa seetõttu hindamiskriteeriumides sätestatud miinimumlävendit;
  - 4) taotleja ei nõustu § 17 lõike 5 alusel rakendusüksuse pakutud tingimustega.
- (2) Rakendusüksus teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse ka juhul, kui taotleja loobub taotluse esitamisest. Kui rakendusüksus on taotleja taotluse esitamisest loobumise avalduse esitamise ajaks taotluse juba rahuldanud, siis muudab rakendusüksus taotluse rahuldamise otsust ja teeb taotluse rahuldamata jätmise otsuse.
- (3) Taotluse rahuldamata jätmise otsuses märgitakse vähemalt:
  - 1) otsuse tegija;
  - 2) otsuse tegemise kuupäev ja otsuse number;
  - 3) taotleja nimi, aadress ja registrikood;
  - 4) otsuse tegemise õiguslikud ja faktilised alused;
  - 5) taotluse rahuldamata jätmise põhjendus;
  - 6) otsuse vaidlustamise kord.
- (4) Rakendusüksus esitab taotluse rahuldamata jätmise otsuse toetuse taotlejale pärast otsuse tegemist elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu.

§ 20. Osaliselt taotluste rahastamise eelarve piiresse jääva taotluse rahuldamise otsuse ja taotluse rahuldamata jätmise otsuse muutmine

- (1) Rakendusüksusel on õigus alustada läbirääkimisi osaliselt taotluste rahastamise eelarve piiresse jääva taotluse rahuldamise otsuse ja taotluse rahuldamata jätmise otsuse muutmiseks järgmistel tingimustel:
  - 1) taotlusvoorus on vabanenud vahendeid või taotlusvooru eelarvet on suurendatud;
  - 2) projekti on võimalik ellu viia taotlusvoorus, mille käigus taotlus esitati, kehtinud tingimuste kohaselt, sealhulgas projekti abikõlblikkuse perioodil;
  - 3) valdkonna eest vastutav minister on nõustunud rakendusüksuse ettepanekuga võtta

kasutusele taotlusvoorus vabanenud või taotlusvooru lisatud vahendid.

(2) Läbirääkimisi alustatakse taotlejast, kelle kohta on tehtud taotluse rahuldamise otsus § 17 lõikes 5 sätestatud korras.

(3) Taotluste puhul, mis on hindamise tulemusena jäänud väljapoole taotluste rahastamise eelarvet ja mille kohta rakendusüksus on teinud taotluse rahuldamata jätmise otsuse, alustatakse läbirääkimisi § 17 lõikes 2 nimetatud pingerea alusel hindamise tulemusena kõrgeima koondhinde saanud taotluse esitajast.

(4) Rakendusüksusel on õigus läbirääkimiste tulemusena muuta osaliselt taotluste rahastamise eelarve piiresse jääva taotluse rahuldamise otsust ja taotluse rahuldamata jätmise otsust, kui taotleja on esitanud oma allkirjaõigusliku esindaja allkirjastatud kinnituse rakendusüksuse pakutud osaliselt taotluste rahastamise eelarve piiresse jääva taotluse rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse muutmise ja nõustumise või mittenõustumise kohta.

5. peatükk

Toetuse saaja kohustused ja toetusele viitamine

§ 21. Toetuse saaja kohustused

Toetuse saaja on kohustatud projekti ellu viima vastavalt esitatud taotlusele, taotluse rahuldamise otsusele ja õigusaktidele, sealhulgas:

- 1) küsima hanke korral, mille eeldatav maksumus jääb alla lihthanke piirmäära, kirjalikult kolm võrreldavat hinnapakumust piisava kvalifikatsiooniga ettevõtjatelt ja esitama saadud hinnapakumused nende küsimist tõendavate dokumentidega rakendusüksusele koos sõlmitud lepinguga, kui ostutehingu käibemaksuta summa on suurem kui 20 000 eurot;
- 2) vältima olukorda, kus tema tehingupartnerit, näiteks töövõtjat, tarnijat või muud, võib pidada näiteks suguluse ja hõimluse kaudu, juriidiliste isikute kaudu või muul põhjusel seotuks toetuse saaja või tema projektiga seotud ametiisikuga, ning sellise olukorra ilmnemisel teavitama sellest viivitamata rakendusüksust;
- 3) esitama rakendusüksusele hankelepingu viivitamata pärast selle sõlmimist;
- 4) kasutama projektiga hõlmatud hoonet taotluse rahuldamise otsuse kohaselt osaliselt või tervikuna seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse üksuse teenuse osutamiseks ja seda mitte võõrandama või valdust andma kolmandale isikule ilma rakendusüksusega eelnevalt kooskõlastamata vähemalt viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates;
- 5) võimaldama rakendusüksuse nimetatud isikul enne projekti elluviimist, projekti elluviimise ajal ning viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates tutvuda kõigi toetuse saaja valduses olevate projektiga seotud dokumentidega, sealhulgas raamatupidamis- ja finantsdokumentidega, millel on rakendusüksuse hinnangul tähtsus toetuse nõuetekohase kasutamise hindamisel, ning tagama rakendusüksusele õiguse toetuse saajaga samadel alustel tutvuda tööde tegija dokumentidega;
- 6) võimaldama rakendusüksusel ja tema nimetatud isikul tutvuda projekti elluviimisega ning pärast projekti elluviimist projekti tulemiga kohapeal;
- 7) teavitama rakendusüksust viivitamata asjaoludest, mille tõttu taotluses esitatud projekti elluviimist mõjutavad andmed ja projekti abikõlblikkust, sealhulgas hoone tegelikku kasutust ja kavandatavat kasutust mõjutavad andmed ei ole enam täielikud või õiged;
- 8) teavitama viivitamata rakendusüksust, kui ta on saanud, taotlenud või taotleb käesoleva projekti rakendamise seotud kulude hüvitamiseks toetust mõnest teisest allikast;
- 9) pidama eraldi raamatupidamisarvestust toetuse ja omafinantseeringu kasutamise kohta ning tagama, et toetuse saaja raamatupidamises on toetatava projekti kulud ja neid kajastavad kulu-

ja maksedokumentid muudest toetuse saaja kuludest ning kulu- ja maksedokumentidest selgelt eristatavad;

10) säilitama toetuse kasutamisega seotud dokumente vähemalt viis aastat projekti lõppemisest arvates ja riigiabi või vähese tähtsusega abi saamisel kümme aastat abi andmise kuupäevast arvates;

11) teavitama viivitamata rakendusüksust projekti elluviimise ajal ja viie aasta jooksul projekti lõppemisest arvates kõigist asjaoludest, mis võivad mõjutada projekti elluviimist või toetuse saaja võimet täita asja säilitamise, sihtotstarbelise kasutamise ning taotluses nimetatud eesmärkide saavutamise kohustust, näiteks riigihangete vaidlustused, kohtumenetlus, tegevuse peatamine, majandusraskused, likvideerimine, ümberkujundamine, omandisuhete muutumine, hoone kasutuse muutumine ja muud sellised asjaolud;

12) tagastama tagastamisele kuuluva toetuse tähtajaks;

13) olema riigihanke väljakuulutamise korral tööde tellijaks ja sõlmima ehitamise tegevust sisaldava hankelingu ühe aasta jooksul § 5 lõikes 1 nimetatud projekti abikõlblikkuse perioodi algusest arvates, välja arvatud juhul, kui lepingu sõlmimine on viibinud temast mitteoleneval põhjusel;

14) pidama eraldi arvestust hoone energiakasutuse ja tarnitud energia kasutuse üle energiakandjate kaupa

15) esitama kolme projektijärgse täisaasta kohta taotluse rahuldamise otsuses määratud tähtpäeval elektroonilise taotluste esitamise keskkonna kaudu andmed rekonstrueeritud hoone energia tarbimismahtude, energiasäästu, kasvahoonegaaside heite ja taastuvenergia tootmise kohta.

§ 22. Toetuse saaja kohustused seoses hankimisega

Toetuse saaja on kohustatud lähtuma projektiga seotud riigihanke korraldamisel riigihangete seadusest, sealhulgas:

1) kohtlema võrdselt kõiki isikuid, kelle elu- või asukoht on Eestis, mõnes muus Euroopa Liidu liikmesriigis, muus Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Maailma Kaubandusorganisatsiooni riigihankelingu ühinenud riigis;

2) jälgima, et kõik riigihankes kehtestatud tingimused, piirangud ja kriteeriumid oleks riigihanke eesmärgi suhtes proportsionaalsed, asjakohased ja põhjendatud, sealhulgas jälgima hankemenetluse korral, et kehtestatud kvalifitseerimistingimused vastaksid hankelingu esemeks olevate asjade, teenuste või ehitustööde olemusele, kogusele ja otstarbele;

3) vältima konkurentsi kahjustavat huvide konflikti;

4) valima riigihanke korraldamisel õige menetluse, sealhulgas valima hankemenetluse liigi kooskõlas riigihangete seaduse §-des 48–50 nimetatud alustega, ja viima lihthanke piirmäära ületavad projektiga seotud hanked läbi riigihangete registri kaudu;

5) esitama rahvusvahelise piirmääraga võrdse või seda ületava eeldatava maksumusega hankelingu eelnenud hankemenetluses hanketeate Euroopa Liidu Väljaannete Talitusele, kui see on nõutav riigihangete seaduse kohaselt;

6) esitama riigihangete registrile hanketeate avatud hankemenetluse, piiratud hankemenetluse, konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse, võistleva dialoogi või innovatsioonipartnerluse alustamiseks;

7) järgima riigihanke osadeks jagamisel riigihangete seaduse §-s 28 sätestatud tingimusi;

8) kehtestama hankemenetluse korral pakkumuste või hankemenetluses osalemise taotluste esitamise tähtajad kooskõlas riigihangete seaduse §-dega 93 ja 94;

9) lähtuma lihthankemenetluse korral riigihangete seaduse §-s 125 sätestatud tingimustest;

10) lähtuma sotsiaal- ja eriteenuste erimenetluse korral riigihangete seaduse §-des 126 ja 127 sätestatud tingimustest;

11) lähtuma ideekonkursi korraldamisel riigihangete seaduse §-des 128–130 sätestatud tingimustest;

- 12) lähtuma riigihanke alusdokumentide muutmisel riigihangete seaduse §-des 81 ja 82 sätestatud tingimustest, kui see on nõutav riigihangete seaduse kohaselt;
- 13) tagama, et riigihanke alusdokumentide kohta esitatavad selgitused või selgitamist võimaldavad dokumendid ei muuda riigihanke alusdokumente riigihangete seaduse § 46 lõike 3 tähenduses;
- 14) tegema riigihanke alusdokumendid ettevõtjatele elektrooniliselt piiranguteta tasuta kättesaadavaks riigihanke avaldamisest arvates, kui see on nõutav riigihangete seaduse kohaselt;
- 15) avaldama riigihanke alusdokumentides kvalifitseerimise tingimused ja pakkumuste hindamise kriteeriumid ning neile antud suhtelised osakaalud, kui neid ei ole avaldatud hanketeates, välja arvatud juhul, kui hankija ei ole neid kehtestanud;
- 16) avaldama riigihanke alusdokumentides tehnilise kirjelduse ning tagama selle kooskõla riigihangete seaduse §-s 88 sätestatud tingimustega, kui see on nõutav riigihangete seaduse kohaselt;
- 17) kõrvaldama riigihankest pakkuja, kelle puhul esinevad riigihangete seaduse § 95 lõikes 1 sätestatud kõrvaldamisalused, välja arvatud juhul, kui riigihangete seaduse kohaselt ei ole nõutav kõrvaldamisaluste kontrollimine;
- 18) jätta kvalifitseerimata pakkuja ja taotleja, kes ei vasta riigihanke alusdokumentides ettenähtud kvalifitseerimise tingimustele;
- 19) lükkama pakkumuse tagasi, kui see on nõutav riigihangete seaduse kohaselt;
- 20) jälgima, et konkurentsipõhise läbirääkimistega hankemenetluse korral ei toimuks läbirääkimisi hindamiskriteeriumide ega läbiräägitavate tingimuste miinimumnõuete üle;
- 21) jälgima, et võistleva dialoogi korral ei toimuks läbirääkimisi hindamiskriteeriumide üle;
- 22) tunnistama edukaks pakkumuste hindamise kriteeriumide ja nende suhtelise osakaalu kohaselt majanduslikult soodsaima pakkumuse;
- 23) sõlmima hankelepingu riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustel ja vastavuses edukaks tunnistatud pakkumusega juhul, kui läbirääkimised ei ole lubatud või ei olnud nende pidamiseks võimalust või ei olnud tingimusi riigihanke alusdokumentides ette nähtud;
- 24) lähtuma raamlepingu sõlmimisel riigihangete seaduse §-s 30 sätestatud tingimustest;
- 25) lähtuma hankelepingu täitmisel hankelepingus ja riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustest;
- 26) lähtuma hankelepingu muutmisel riigihangete seaduse § 123 lõikest 1, kui see on nõutav riigihangete seaduse kohaselt, ning muul juhul tagama hankelepingu muudatuse kooskõla riigihangete seaduse §-s 3 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega.

§ 23. Toetusele viitamine

(1) Projektiga seotud ehitustööde alustamisel püstitab toetuse saaja projekti asukohta avalikkusele hõlpsasti nähtavasse kohta tahvli, millel on vähemalt järgmised andmed:

- 1) projekti nimetus;
- 2) lisateave sõnastuses „Projekti toetas Eesti riik heitkogustega kauplemise süsteemi enampakkumistulust”;
- 3) valdkonna eest vastutava ministeeriumi ja rakendusüksuse logo.

(2) Lõike 1 kohast tahvlit hoitakse üleval viis aastat projekti lõppemisest arvates.

(3) Projekti ehitustöödel ning projektiga seotud kommunikatsioonis, veebilehtedel ja sotsiaalmeediakanalites viitab toetuse saaja projekti rahastusallikale, sõnastuses „Projekti toetas Eesti riik heitkogustega kauplemise süsteemi enampakkumistulust“ või analoogse sõnastusega, mis sisaldab viidet heitkogustega kauplemise süsteemi enampakkumistulule.

6. peatükk

Toetuse maksmise tingimused

§ 24. Toetuse maksmine

(1) Toetuse maksmise eelduseks on taotluse rahuldamise otsus § 18 kohaselt ning kulude abikõlblikkus §-de 6 ja 7 kohaselt. Kulu on abikõlblik, kui see on tekkinud ja toetuse saaja on selle eest tasunud.

(2) Tegelik kulu tekkimine on tõendatud, kui kulu aluseks olev töö on vastu võetud, teenus on osutatud või kaup on oma valdusesse või omandisse saadud ja seda saab tõendada dokumendiga, muu hulgas arve, saatelehe või üleandmis-vastuvõtuaktiga või sellesisulise kinnitusega.

(3) Tegelik kulu eest on tasutud, kui seda on tehtud projekti abikõlblikkuse perioodil või 45 kalendripäeva jooksul projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates.

(4) Rakendusüksus kontrollib maksetaotluses esitatud kulude abikõlblikkust ja toetuse saaja kohustuste nõuetekohast täitmist 30 tööpäeva jooksul maksetaotluse laekumisest arvates. Kui maksetaotluses on puudusi või kulude abikõlblikkuse üle otsustamiseks on vaja lisateavet, võib rakendusüksus pikendada maksetaotluse menetlemise tähtaega puuduste kõrvaldamise või dokumentide või teabe esitamise aja võrra, teatades sellest toetuse saajale.

(5) Toetuse saaja esitab projektiga seotud kulude maksetaotluse kulude tekkimisel elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel vähemalt kord kvartalis, kuid mitte sagedamini kui kord kuus.

(6) Toetuse saajale võib põhjendatud juhul ja tingimusel, et taotlusele vastava ehitustöö hankelepung on sõlmitud, ettemaksena välja maksta kuni 60 protsenti toetusest. Kui toetus on makstud ettemaksena, peab ettemakse kasutamine hiljemalt lõppmakse taotlemise ajaks olema tõendatud tasutud kuludokumentide alusel.

(7) Lõppmakse tehakse toetuse saajale pärast projekti tegevuste tõendamist lõpparuandega.

7. peatükk Lõpparuande esitamine

§ 25. Toetuse kasutamisega seotud teabe, dokumentide ja aruannete esitamine

(1) Toetuse saaja esitab rakendusüksusele projekti lõpparuande 60 kalendripäeva jooksul taotluse rahuldamise otsuses määratud projekti abikõlblikkuse perioodi lõppemisest arvates elektroonilise taotluste esitamise keskkonna vahendusel.

(2) Lõpparuandes kajastatakse vähemalt järgmine teave:

- 1) taotluse rahuldamise otsuses sätestatud üldandmed projekti kohta, sealhulgas toetuse saaja projekti nimi, projekti number ja projektiga hõlmatud hoone asukoht;
- 2) andmed projekti elluviimise kohta, sealhulgas tehtud tööd ja tegevused, hanked, väljamaksed ning eesmärkide täitmine;
- 3) andmed projekti elluviimiseks tehtud toetuse väljamaksete kohta;
- 4) toetuse saaja kinnitus andmete õigsuse kohta, allkiri ja aruande esitamise kuupäev.

(3) Lõpparuandele lisatakse projektiga hõlmatud hoone kasutusluba või viide väljastatud kasutusloale ehtisregistris.

8. peatükk

Toetuse tagasinõudmine

§ 26. Toetuse tagasinõudmine

(1) Rakendusüksus võib teha taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsuse ja toetuse osalise või täieliku tagasinõudmise otsuse sõltuvalt rikkumise raskusest, kui:

- 1) ilmneb asjaolu, mille korral taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) toetuse saaja on jätnud määruses või taotluse rahuldamise otsuses esitatud tingimuse või nõude osaliselt või täielikult täitmata;
- 3) toetuse saaja ei täida taotluse rahuldamise otsuses, määruses või muus õigusaktis sätestatud või ei kasuta toetust ettenähtud tingimustel;
- 4) ilmneb, et projekti eesmärgi ei ole võimalik tähtajaks saavutada või projekti tegevuste tähtaegu ei ole järgitud;
- 5) toetuse saaja avaldust taotluse rahuldamise otsuse muutmise kohta ei rahuldata ja toetuse saajal ei ole võimalik jätkata toetuse kasutamist ettenähtud tingimustel;
- 6) toetuse saaja esitab avalduse toetusest loobumise kohta;
- 7) projektiga hõlmatud hoone kasutamine avaliku sektori teenuse osutamiseks lõpetatakse või nimetatud teenuse mahtu vähendatakse olulisel määral enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates;
- 8) hoone köetavast pinnast kasutatakse tegelikult vähem kui 90 protsenti enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates;
- 9) hoone omand või hoone valdus antakse rakendusüksusega eelnevalt kooskõlastamata üle kolmandale isikule enne viie aasta möödumist projekti lõppemisest arvates;
- 10) toetuse saaja on jätnud täitmata määruses sätestatud hangete läbiviimisega seotud kohustused.

(2) Rakendusüksus põhjendab toetuse tagasinõudmise või osalise tagasinõudmise otsuses toetuse tagasimaksmise määra.

(3) Kui toetuse saaja on pannud toime riigihangete seaduse rikkumise, millel on riigihangete seaduse §-des 213–215 nimetatud väärteo tunnused, teavitab rakendusüksus sellest Rahandusministeeriumi riigihangete ja riigiabi osakonda.

(4) Riigiabi, mille on riigiabi andja, Euroopa Komisjon või Euroopa Liidu Kohus tunnistanud ebaseaduslikuks või väärkasutatud riigiabiks nõukogu määruse (EL) 2015/1589, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 108 kohaldamiseks (ELT L 248, 24.09.2015, lk 9–29), tähenduses, nõutakse tagasi konkurentsiseaduse §-s 42 sätestatud alusel ja korras.

(5) Riigiabi andjal on õigus nõuda ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi tagastamist kümne aasta jooksul taotluse rahuldamise otsuse tegemisest arvates.

(6) Toetuse saaja maksab toetuse tagasinõudmise otsuses nimetatud tagasimaksmisele kuuluva toetuse tagasi 60 kalendripäeva jooksul otsuse jõustumisest arvates.

9. peatükk

Andmete esitamine

§ 27. Andmete esitamine riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile ning andmete säilitamine

(1) Rakendusüksus esitab andmed toetuse andmise kohta riigiabi ja vähese tähtsusega abi registrile konkurentsiseaduse § 49² lõike 3 kohaselt.

(2) Rakendusüksus säilitab riigiabi ja vähese tähtsuse abi andmisega seotud dokumente kümme aastat viimasest abi andmisest arvates.

10. peatükk

Vaidemenetlus

§ 28. Vaide esitamine ja menetlemine

Rakendusüksuse otsuse või toimingu peale võib esitada vaide haldusmenetluse seaduses sätestatud korras. Vaide lahendab rakendusüksus.

Lisa 1 Kohaliku omavalitsuse üksuse individuaalne toetusmäär

Lisa 2 Hindamiskriteeriumid

(allkirjastatud digitaalselt)

Hendrik Johannes Terras

Regionaal- ja põllumajandusminister

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler